

T.C.
DEVLET BAKANİ VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SAYI : B.02.0.001/ 311
KONU :

23/2/2002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 06.02.2002 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02.-7/5810-13278/31658 sayılı yazınız.

Bursa Milletvekili Ertuğrul YALÇINBAYIR'ın, Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği ve tarafımdan cevaplandırılması tensip edilen 7/5810-13278 esas no'lu yazılı soru önergesine verilen cevap ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Devlet BAHÇELİ

Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

EK: 1- Önerge cevabı (4 sayfa)

DAĞITIM :

Gereği _____ ;

TBMM Başkanlığına

Bilgi _____ ;

Başbakanlığa

BURSA İLİ KAMU YATIRIMLARIYLA İLGİLİ SORULAR VE CEVAPLAR:

Bursa İli Kamu Yatırım Projeleri ile ilgili olarak:

Soru -1: Bursa İli Kamu Yatırım Projelerinin ödenek ihtiyacı programda belirtilen miktarlarda ve zamanında karşılanabilmiş midir?

2001 yılı sonunda kaç proje için toplam ne kadar ödenek harcanmıştır?

Cevap-1: Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Bursa BUSKİ Genel Müdürlüğünün yatırımları ile toplamlara dahil edilmeden Yatırım Programında yer verilen diğer yatırımlar dahil, ancak Bursa ili ile beraber diğer illeri de ilgilendirdiği için Yatırım Programında yeri muhtelif olarak belirtilen yatırımlar hariç olmak üzere, 2001 Yılı Yatırım Programında yeri müstakilen Bursa olarak belirtilen 111 proje için 139 trilyon lira ödenek ayrılmıştır. Bilahare, 300 milyar lirası bütçe görüşmeleri sırasında TBMM'de bütçe kaynaklarından, 1.600 milyar lirası yatırımları hızlandırma ödeneğinden (YHÖ), 650 milyar lirası yedek ödenekten (YÖ), 5.736 milyar lirası ek bütçe ile sağlanan kaynaklardan, 11.700 milyar lirası döner sermaye kaynaklarından, 111.050 milyar lirası (95.030 milyar liralık kısmı dış kredi) Bursa Çevre Yolu Projesi için olmak üzere, Bursa ilinde yer alan projeler için yıl içinde toplam 131 trilyon lira ek ödenek verilmiştir. Böylece, 2001 yılında Bursa ili projeleri için sağlanan ödenek miktarı 270 trilyon liraya ulaşmıştır. Konsolide bütçe yatırım ödenekleri, kuruluşların iş ve harcama programları, inşaat sezonunun başlamış olması, kamu finansman imkanları gibi hususlar göz önünde tutularak Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen serbest bırakma oranlarına göre kullanılmaktadır. Yatırımcı kuruluşlar tarafından 2000/1400 sayılı "2001 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı" gereği 2002 yılı Ocak ayı sonuna kadar DPT Müsteşarlığına gönderilmesi gereken proje bazındaki 2001 yılı yatırım harcama bilgilerinin temin edilip raporlaştırılmasını müteakip il bazındaki gerçekleştirmeler ve gerçekleştirmelerin sektörel dağılımı ortaya çıkacaktır.

Soru-2: Proje tutarları, harcanan ödenek ve ayrılan ödenek ile projelerin fiziki ve nakdi gerçekleşme oranları gibi faktörler birlikte değerlendirildiğinde; Bursa İli Kamu Yatırımlarının sektörel bazda ortalama bitirilme sürelerini açıklar mısınız?

Cevap-2: 2002 Yılı Yatırım Programında yeri müstakil olarak Bursa olarak belirtilen ve 2002 yılı fiyatlarıyla toplam tutarı 3.089 trilyon lira olan 89 proje için başlangıçtan 2001 yılı sonuna kadar yapılan kümülatif harcama miktarı 2002 yılı fiyatlarıyla 1.534 trilyon liradır. 2002 yılında yatırımlara tahsis edilen 173 trilyon liralık ödeneğin tamamının harcanacağı varsayılırsa, 2002 yılı sonuna kadar 89 proje için gerçekleştirilecek kümülatif harcama miktarı 1.707 trilyon liraya ulaşacak, tamamlanmak üzere 2002 sonrasına kalacak proje stoku tutarı ise 1.382 trilyon lira olacaktır. 2002 sonrasında da 2002 yılı düzeyinde ödenek tahsis edileceği ve programa yeni proje alınmayacağı varsayımı altında, sektörler göre farklılık göstermekle birlikte Bursa kamu yatırımlarının mevcut stokunun eritilebilmesi için ortalama 7,9 yıllık bir süre gerekecektir. Aynı yöntemle, sektörel olarak mevcut stokun tamamen eritilebilmesi için 2002 sonrasında gereken süreler hesaplandığında;

Tarım Sektörü için.....	38,9 yıl,
Madencilik Sektörü için.....	0 yıl (2002'de tamamlanacak)
İmalat Sektörü için.....	13,0 yıl,
Enerji Sektörü için.....	6,5 yıl,
Ulaştırma Sektörü için.....	15,9 yıl,
Turizm Sektörü için.....	12,3 yıl,
Eğitim Sektörü için.....	1,6 yıl,
Sağlık Sektörü için.....	1,6 yıl,
Diğer Hizmetler Sektörü için.....	2,9 yıl

olduğu görülmektedir. Ancak, kamu yatırımlarının bütünü için ayrılan ödeneklerin düzeyinin değerlendirilmesi amacıyla yukarıdaki yöntemle yapılan hesaplama çok az sayıdaki projeyi kapsayan il ve ildeki sektörler bazında yapıldığında yanlış değerlendirmelere yol açabilecektir. Proje bazında yapılan ödenek tahsisleri, genel yatırım tahsis öncelikleri yanında projenin bulunduğu aşamayla çok yakından ilgilidir. Bazı projeler için yıl içinde dış kredi, özkaynak veya diğer kaynaklardan sağlanacak ödenekler dikkate alınarak Yatırım Programında iz bedeli gösterilmektedir. Sadece Yatırım Programı başlangıç verileri dikkate alınarak yapılacak bir hesaplama, iz bedeli olarak ödenek tahsis edilen söz konusu proje için çok uzun bir tamamlanma süresi gerekeceği sonucunu gösterecektir. Örneğin, 2001 yılında Bursa ili yatırımları için başlangıçta 139 trilyon lira tahsis edilmişken, yıl içinde 131 trilyon lira ek ödenek sağlanmış, böylece başlangıçta tahsis edilen ödenek yüzde 94 oranında artırılmıştır. 2002 Yılı Yatırım Programında her bir proje için başlama ve planlanan bitiş yılları gösterilmiştir. Buna göre, Bursa ilinde yer alan 89 projenin;

- 29 adedinin 2002 yılında,
- 34 adedinin 2003 yılında,
- 13 adedinin 2004 yılında,
- 7 adedinin 2005 yılında,
- 5 adedinin 2006 yılında,
- 1 adedinin 2007 yılında

bitirilmesi programlanmıştır. Görüldüğü üzere, proje tutarı, gerçekleştirilen kümülatif harcama ve ayrılan ödeneğin dikkate alınmasıyla sektörel olarak yapılan hesaplama yönteminde 15-30 yıl gibi süreler ortaya çıkmasına rağmen, 2002 Yatırım Programı verilerine göre, Bursa ilinde yer alan projeler için öngörülen bitiş süreleri 2007 yılını aşmamaktadır.

Soru-3: Yatırım Proje Stoklarında 1960'lardan, 1970'lerden ve 1980'lerden kaç proje bulunmaktadır? Bursa'daki en eski tarihli (5) proje hangileridir? Proje stokunu eritmek için ne gibi tedbirler düşünüyorsunuz?

Cevap-3: 2002 Yılı Yatırım Programında her bir proje için belirtilen başlama ve bitiş yılları dikkate alındığında, Bursa ile ilgili 89 projeden;

- 2 adedinin 1970'li yıllarda,
- 4 adedinin 1980'li yıllarda,
- 61 adedinin 1990'lı yıllarda,
- 22 adedinin 2000'li yıllarda

Yatırım Programına dahil edilen proje olduğu görülmektedir. 1970'li ve 1980'li yıllarda Yatırım Programına dahil edilen 6 proje şunlardır:

Proje Adı:	Kuruluş:	Başlama-Bitiş Yılı:
1-) Bursa İçmesuyu Projesi	DSİ Gn. Md.	1973-2004
2-) Kampüs altyapısı	Uludağ Üniversitesi	1978-2003
3-) Aş. Susurluk Manyas I. Merhale	DSİ Gn. Md.	1984-2003
4-) B.Çelik Palas Yeni Otel Top.Salonu ve Havuz	Emekli Sandığı Gn.Md.	1987-2003
5-) Bursa Doğalgaz Dağıtım Şebekesi	BOTAŞ Gn.Md.	1989-2002
6-) Meslek Yüksekokulları (35500 m2)	Uludağ Üniversitesi	1989-2003

Uygulamada, son yıllarda sıkça karşılaşılan ekonomik krizler ve kamu finansman imkanlarındaki sıkıntılar kamu yatırımları için ayrılacak kaynakları olumsuz olarak etkilemekte ve oldukça kısıtlamaktadır. Bu sebeple, projeler planlandığı sürede ve planlanan maliyetle bitirilememektedir. Kısıtlı kaynaklar ile çok sayıda projeden oluşan bir kamu yatırım programının yürütülmeye çalışılması yatırımların ulusal ekonomiye zamanında kazandırılmasında karşılaşılan temel sorun olup, bu durum öncelikli projelere dahi uygun zamanda yeterli kaynak tahsis edilememesine, yatırımların tamamlanma sürelerinin uzamasına ve ekonomiye maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır. Kamu projelerinin yeterli ödenek sağlanarak kısa sürede tamamlanması, projelerin gerçekleşme sürelerinin uzamasından doğan maliyet artışlarının önüne geçilmesi ve bu suretle mevcut kısıtlı kaynakların etkin kullanımı ile projelerin bir an önce ekonomiye kazandırılması ve 2002 Yılı yatırım Programının daha rasyonel bir yapıya kavuşturulmasını teminen, 2001 Yılı Yatırım Programında yer aldığı halde yapılabilirliğini ve/veya önceliğini yitirmiş bazı projeler, 2001 Yılı Yatırım Program Kararnamesi'nin 7/a maddesine göre Yüksek Planlama Kurulunun 11.12.2001 tarih ve 2001/126 sayılı Kararı ve/veya Bakanlar Kurulunun 12.12.2001 tarih ve 2001/3458 sayılı Kararı ile Yatırım Programından çıkarılmış olup, 2002 Yılı Yatırım Programında da yer almamaktadır. Proje stokunu eritmek için, zorunlu haller dışında programa yeni proje alınmaması politikası ve rasyonelleştirme çalışmaları bundan sonra da sürdürülecek olup, ekonomik zorlukların aşılmasıyla birlikte yatırımlara ayrılacak kaynakların da artırılması mümkün olacak, böylece Yatırım Programı uygulamasının etkinliği artırılabilir.

Soru-4: 2001 programında yer aldığı halde 2002 Yılı Yatırım Programından çıkarılan proje var mıdır? Varsa bu projeler hangi projelerdir? 2002 Yılı Yatırım Programından çıkarılan bu projelere bugüne kadar yapılan toplam harcama tutarı ne kadardır? Projelerin programdan çıkarılma sebepleri nelerdir?

Cevap-4: Kamu yatırım projelerinin yeterli ödenek sağlanarak kısa sürede tamamlanması, projelerin gerçekleşme sürelerinin uzamasından doğan maliyet artışlarının önüne geçilmesi ve bu suretle mevcut kısıtlı kaynakların etkin kullanımı ile projelerin bir an önce ekonomiye kazandırılması ve 2002 Yılı yatırım Programının daha rasyonel bir yapıya kavuşturulmasını teminen, yukarıda da belirtildiği gibi, 2001 Yılı Yatırım Programında yer aldığı halde yapılabilirliğini ve/veya önceliğini yitirmiş bazı projeler, 2001 Yılı Yatırım Program

Kararnamesi'nin 7/a maddesine göre Yüksek Planlama Kurulunun 11.12.2001 tarih ve 2001/126 sayılı Kararı ve/veya Bakanlar Kurulunun 12.12.2001 tarih ve 2001/3458 sayılı Kararı ile Yatırım Programından çıkarılmış olup, 2002 Yılı Yatırım Programında da yer almamaktadır. 2001 Yılı Yatırım Programından çıkarılan projelerin 353'ü ana proje, 649'u ise alt veya detay proje olup, proje tutarlarının toplamı 2001 yılı program fiyatlarıyla 12,4 katrilyon TL. dir. Programdan çıkarılan 12,4 katrilyon TL. tutarındaki projeler için başlangıçtan 2000 sonuna kadar yapılan kümülatif nakdi harcama miktarı 2001 yılı fiyatlarıyla 205 trilyon TL.'dir. Söz konusu 2001/126 sayılı YPK Kararı ve 2001/3458 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı "Hizmete Özel" olup, Yatırım Programından çıkarılan projelerin listesinin ilgili kısımları yatırımcı kamu kuruluşlarına bildirilmiştir.

Yatırım programından çıkarılması teklif edilen projelerin listesi, ilgili kamu kuruluşları ile işbirliği yapılarak, aşağıdaki kriterler çerçevesinde belirlenmiştir:

- Hem önceliklerini hem de yapılabilirliğini yitirmiş projeler,
- Yatırım programında iz ödenekle yer alan ancak henüz ihale edilmemiş, yakın gelecekte de ihale edilmesi mümkün görülmeyen projeler,
- Tamamlanan kısımları verilecek hizmet için yeterli görülen projeler,
- İhale edilmiş ancak teknik sorunlar nedeniyle iz ödenek tahsisatıyla sürdürülebilen ve ilerleme kaydedilmesi mümkün olmayan projeler.

2001 Yılı Yatırım Programından çıkarılacak projelerin belirlenmesinde, kamu yatırım programının daha etkin ve verimli hale getirilmesine yönelik olarak, tamamen teknik ve ekonomik kriterler esas alınmış, il ve bölge düzeyinde herhangi bir farklılaştırma yapılmamıştır.